

పజాశక్తి

వంపుక్కు కుమ్మెన కాగ

ఎండిపోయన సగం మొక్కలు - లక్ష్ల ధనం బూడిదపాలు
ప్రణాళికారహితంగా ఉపాధి హమీ పనులు

(వి. ఉదయలక్ష్మి)

‘మాకు రెండెకరల పొలముంది. ఒక ఎకరంలోనే నాగిని తీర్చుతది. కానీ వాన రాలేదు. స్వరూ పెళ్లేదు. నాగిని తెర్కు చెల్లులో కాపుగ మొక్కలు వేశారు. చెట్లు పెద్దగ అయితండ్రి కాపుగ వలుకులలో లాబముంటదని సొన్న చెప్పించు. కానీ మా దగ్గర పొలా మండం మెక్కలు చేపిపోయాడు’ అంటుకొడు అప్పణిసి నెఱించి నీల ఉపులు

మండలంలో 2,22,000 కానుగ మొక్కలు నాటరని, పీటిలో 45 నుండి 50 శాతం మొక్కలు మాత్రమే బలికాయని ఉపాధి వోమీ పథకం ప్రోగ్రామ్ అభివర్ణ (పిట) సూర్యాబు తెలిపారు. మండలంలోనీ ఫీల్డ్ అసిపైంట్లు చెబుతున్న దాన్ని బైబీ వర్షపు రోజుల్లో నాటిన మొక్కల్లో ఇంచుమించు 50 శాతం బలికాయి లేని చోట పెద్ద సంఖ్యలో ఎందిపోయాయి. కొన్ని హోట్లు నీరు లేక పోచువుగా ఉని లాకిసెచ్ రైన్‌కుపులు ఇంటపు

ఏర్బారుతున్నాయి ఉపాధి హమీ పథకంపై ఏర్పాటయిన అవగాహనా సదన్స్యలో తనతో సహా వలువురు సర్వంచలు నీటి సమస్యను ప్రస్తావించారని జాపాల గ్రామ పర్వతానిటి ఆపల అనసూయ తెలిపారు. కనీసం ట్ర్యాంకర్లతో ఇఱువా నీరు పోయించి ఉన్నట్టుయితే ఇన్ని మొక్కలు చనిపోయేవి కావని ఆమె చెబుతున్నారు. ఇక నీరు పోయించే విషయమై పిట్. వరస్వర విరుద్ధంగా మాట్లాడారు. ఒకపై నీటికి సమస్య ఉంది. తాగడానికి కొరతగా ఉంది' అంటానే మరుపైపు 'ట్ర్యాంకర్లు దొరకట్టేదు' అని చెబుతున్నారు. వేతనం తక్కువగా ఉండటం వల్ల నీటు పోయడానికి ఎవ్వరూ మంచుకు రావడం లేదని అంటున్నారు. నీరు పోయించేటాకా 5000 మొక్కలు ఒక బాధ్యము చౌపున నియమిస్తున్నట్లు తెలిపారు. కానీ ఈ లోపతే జరగాల్సిన నష్టం జరిగిపోయింది. విట చెబుతున్న దాన్ని బట్టి మండలంలోని మొక్కలు సగానికి సగం చచిపోయాయి. మండలంలో అతి పెద్ద గ్రామమైన ఆరుట్లలో ఇంచుమించు 13,000 మొక్కలు ఎందిపోయాయి. ఉపాధి హమీ పథకం కింద గుంట తవ్వి మొక్క వేసేందుకు తొమ్మిది రూపాయలు చౌపున ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఈ లెక్కన మండలంలో మొక్కలుకు సంబంధించి జరిగిన వసన ఇంచుమించు వరీ ఐక్య దూషాయలు

ಅನೇಕ ಹೆಚ್ಚಿಗೂ ಸುಂತಲು ತವಿನ್ನಾ ಮೊಕ್ಕುಲು
ನಾಶರೆದು. ಹಾಟಿಲ್ಲೋ ಇಪ್ಪುಡು ಮೊಕ್ಕುಲು ನಾಟಿಯೆಂದುಕು
ವೀಲುಂದನಿಂದಿನ ಹೀಳ ಚೆಹುತುಸ್ಯಾರು. ಅಯಿತೆ ನೀಟಿ ವಸತಿ ಉನ್ನ
ಗ್ರಾಮಲ್ಲೋ ಮಾತ್ರಮೇ ಆ ಚೆಯವಚ್ಚನಿನ ತೆಲಿಪಾರು. ಅಂಥೀ
ಪೂದಿದ್ದೀರ್ಘಾನಿನಿಂದೀಗೂ ಮಿಗಿಲಿನ ಅನ್ನಿ ಗುಂಟಲ್ಲಿನ್ನೂ ಇಪ್ಪುಡು
ಮೊಕ್ಕುಲು ನಾಟಿಯೆಂದುಹೀವದಂತೆ ಲೇದು. ಈ ಲೆಕ್ಕಾದ ವದಿಲೆಸ್ತುನ್ನು
ಗುಂಟಲು ವೈಖಿಂಬಿನ ಧನಮಂಂತಾ ವೃಜಾಯೆ. ಉತ್ತಾಧಿ ಹೀಮೀ
ಪರ್ಥಕಂ ರಂಗಾರ್ಡ್ಯಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಡಿವನಲ್ ಪ್ರಾಷ್ಟವ್ ದೈರ್ಕೆರ್ಕ್‌
ವಿ. ಗ್ರೀನಿವಾಸರಾವು ತೆಲಿಪಿನ ವಿವಾರಾ ಪ್ರಕಾರಂ ಮಂಬಾಲ,
ಇಲ್ಲಿವೀಂಪಟ್ಟಂ ಮಂಡಲಾಲ್ಲೋ ಕಾಸುಗ ಮೊಕ್ಕುಲು ಪೆಂಪಕ್
ವಿಫಲವೈಂದಿ. ಅಯ್ಯಾ ಪ್ರಾಣಾಲ್ಲೋ ನೀರು ಇಪ್ಪುಲೆಕಬ್ಬಿವದಂ,
ನಾಟಿಕ ಮೊಕ್ಕುಲು ಕೂಡಾ ಚಿನ್ನವಿ ಕಾವರಂ ಇಂದುಕು
ಎರ್ಡಿಲ್ಲಾಗೂ ನೂಡುವುತ್ತಾಗು ಸುಂದಾ ಸುಂದಾಂತಿಕ್ಕೆ

మాదిగింగా పరిగి మండలం రంగాపూర్లోను గుట్టల్లోనే
మొక్కలు నాటారు. కానీ అక్కడ సీరిప్పుడిగా వల్ల ఎక్కువ
మొక్కలు బిలికాయి. మొత్తం జిల్లావ్యాప్తంగా 70 శాతం
వరకు మొక్కలు బిలికాయి. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 60-65 శాతం
శాతం మొక్కలు బిలికినట్టు భావించవచ్చునని లైనివాసరావు
చెప్పారు. ప్రాజెక్టు డైరెక్టర్ శమావేళంలో వచ్చిన
అభిప్రాయాల మేరకు తయారున ఈ నిర్మారణకు వచ్చారు.

రాష్ట్రవ్యాప్తంగా డాపాధి డోమీ వనుల్లో
అశ్వధింగా చేవట్టిన మట్టికట్టల నిర్మాణం. తర్వాత
కానుగ మొక్కలు నాటడం. మంచల పీటి మాటలున్నావ్చి
బట్టి పథకానికి పటిష్ఠించే యావడు. తేనించిన చుట్టూ
కూలిను ఆకర్షించుటిచ్చి చేయడం కీర్తించి మొక్కలు
నాటడం, మట్టికట్టల నిర్మాణం పంచి సుమారు
చేపట్టారు. కానీ మొక్కలు అందుబాటో లేపన్నామ, ఉన్న
మొక్కలు పైతం నాటడానికి పనికి రాన్నాడు కూలిలను
ఆకర్షించడం కోసం ఇలా లక్షాది గుంతల్ని
తప్పించవచ్చా? అనులు సీరిచ్చేందుకు పిలు కాన్నాడు
కానుగ మొక్కల్ని ఇంత విస్తృతంగా నాటించవచ్చా? త
విధంగా ప్రజారనాన్ని వ్యాపారాల చేయివచ్చా? వీటికి వెళ్లిచే
దబ్బును మరింత ఉత్సారకతక దోహదపడే మమలైపుల్ని ఖర్చు
చేయాలను కనా ఐనే నిందిపోయి పుకునునునుమాలు

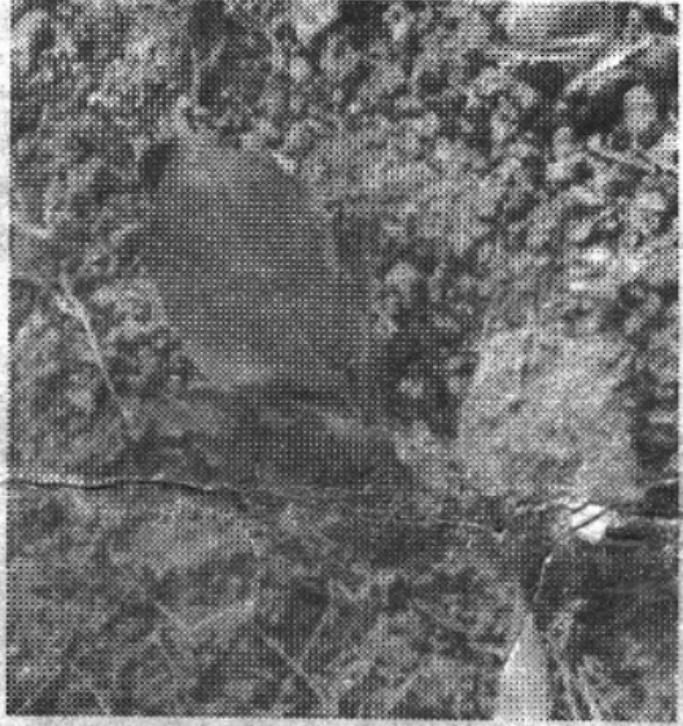
మంచాల వంటి మండలాలో కానుగ
 వెనుక్కులు నాటీ విషయమై ప్రశ్నలు కొరా హిత్యం
 కొట్టువ్వినట్టు కనిపిస్తోంది. కూలీలలో ముక్కులు పెట్టించి
 అ తర్వాత దాని సంరక్షణ గురించి పట్టిం
 గుంటలు తవ్వించి వదిలేయడం వంటి చ
 ఉపాధి హామీ పథకం పనులుతే 'పనికి
 అనుకునే స్థితి కొన్ని చేట్లు కనిపిస్తోంది.
 కల్పించడం మీనపో ఉపాధి హామీ ప
 ఎలితివేమందనే ప్ర శ్లులు లైద
 వినవస్తున్నాయి. ఈ పథకం మెనక అన్నాన
 కోఱం గురించిన అవగాహన అరంగా
 లేదు. అధికారుల పైపు సుండి ఆ అవగ
 ప్రయత్నము జరిగినట్టు లేదు. కాగా ప్ర
 ఇటీవల మహబూబ్ నగర్ డిలాల్సోనీ తిక
 మండలాలలో పర్యాచించివెయ్యాడు కెన్నాగి
 మొక్కలు పెంపకరం అవసీకి కోఱు

చెనుకుందన్న వెషయం దల్చుటవడద్దరి
గిట్టుబాటు ధరలు లేక రైతులలో అనక్కి
నన్నగిల్లుతోందని తేలింది. దీనిపే
ది సెంబర్ 26న 'ప్రజాశక్తి' ఓ వారపన
విష్ణురించింది.

କାନୁଗ, ଆତ୍ମେପା ଦୟାରୀ
ଯୁଧ ଅନ୍ଧନ ହେଲୁଛି (ବୟାଚୀ
ବିଷ୍ଵାସୀ ହେଲୁଛି) ପ୍ରତିଶୂଳ
ଦି. ଅଯତେ ଜ ଆକାରକୁ
କାହାଲଙ୍କେ ମେତ୍ତାଲ ନଂରକ୍ଷଣ
ନିର୍ମଳ ହେଲୁଛି, କାହିଁକି
ନିର୍ମଳ ହେଲୁଛି, କାହିଁକି

గుంతలు తవ్వారు...మొక్కలు మరిచారు

దాద్విల్ పంచాయతీ పరిధిలో ఉపాధి వాటి పడకును కెంద కానుగ మొక్కలు నాటి పని మినహ పురేమి చేప్పలేదు. కానీ ఆ పని కూడా పూర్తి కాలేదు. 37,000 గుంతలు తప్పించారే కానీ ఒక్క మొక్క నాటలేదు. గ్రామయల్లో గుంతలు తీసి నాటగున్నర నెలలు దాటినా మొక్కలు నాటకసోపాడంతి రాదాపు సగం గుంతలు పూర్ణియాయిని వ్యవసొయ కార్బికనుంఘం గ్రామ కార్బర్టర్ జి శ్రీనివాస తెలిపారు. అరుట్లో 90,200 రూపాయలు వెచ్చించి తప్పించిన 11,000 గుంతలు భారీగా ఉండియాయి. కానుగ మొక్కలు కేసం విష్ణు గుంతలు తీయించాలో అధికారులు వెచ్చలేదని ఫ్రెండ్ ఐస్ట్రాంట్ క్రికంత్ తెలిపారు. 8,800 గుంతలు తీయించిన ఎలమ్మ తండ్రాలో, 7,880 గుంతలు తప్పించిన చిత్రపూర్లో కూడా మొక్కలు నాటించలేదు. పిట తెలివిని వివరాలను బట్టి మంచాల మండలంలో మొత్తం 4,82,000 గుంతలు తప్పించారు. వీటిలో 2,22,000 మొక్కలు మార్కెట్ వేళలు. అంటే 2,60,000 గుంతలు మొక్కలైకూడా మిహిపోయాయి మాతు స్థానికులు వీటి లస్ట్ స్టోంట్లు మెబుతున్న వివరాలను బట్టి ఇంచుమించు మూడుపురు లేదా నాటగున్నర నెలల క్రికం శీనిన కి గుంతలు వెద్ద సెప్పుల్లో పూర్ణియాయి. పిట అంచనా ప్రకారమయికి 10,000 సుండి 12,000 గుంతలు మాత్రమే ఖూడాయి. ఈ గుంతలకు, వచ్చిపోయిన మొక్కలకు సంబంధించి జరిగిన శ్శస్త ఇంచుమించు 11 లక్షల రూపాయలు. అనధికార అంచనాల ప్రకారం ఈ సమయం అంటే ఏకుప్రాగ్నే ఉంటుంది.

సరైన పోషణలేక ఎందివేళలున్న కానుగ మొక్క

అరిబండి సూచిస్తున్నారు. ఇంత చేసినా జీవ ఇంధనం చవకేమీ కాదనీ. ప్రభుత్వ మద్దతు లేనిదే ఆర్థికంగా మనజాలదని అయిన చెబుతున్నారు. ఇంతకీ ఉపాధి హామీ పథకం పనుల్లో ఖాగంగా కేవలం కానుగ, జత్తోపా వంటి మొక్కల్నే నాటాలని నిర్మయిస్తున్నదెవరు? ఈ మొక్కల్ని ఎక్కడ నుండి తీసుకొస్తున్నారు? ఎదగని మొక్కల్ని సైతం అమ్ముకుంటూ లాభపడుతున్నదెవరు? చెన్నరెడ్డిగూడ సర్పంచ పి.యశోధ, ఆగవల్లి సర్పంచ పిట్టల పద్మ చెబుతున్నట్టు ఈ ధనంతో చెరువులను అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా రైతులు, మత్స్యకారులు తదితర తరగతుల వారి జీవనోపాధికి సాయావడవచ్చ కదా. ఉత్సత్తీకి దోహదపడగల వనరులను వృద్ధి చేయవచ్చ కదా. ఇవన్నీ మన ముందున్న ప్రశ్నలు. మనం గమనంలోకి తీసుకోవాల్సిన అంశాలు. వీటన్నింటిపై లోతుగా ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

(రచయిత సెంటర్ ఫర్ సైన్స్ అండ్ ఎన్విరాన్మెంట్ (సిఎస్ఐ) ఫెలోషివ్ గ్రహీత. ‘ఎన్అర్ఇజివ్ అమలులో వంచాయితీల పాత్ర’పై పరిశోధన చేస్తున్నారు.)

సంరక్షణ పద్ధతులు ఇవే...

వ్యవసాయ కార్బ్రూట్ డాక్టర్ అరిబండి ప్రసాదరావు తెలిపిన విపరాల ప్రకారం కానుగ మొక్కలకు మొదటి సరకత్తురం చేసవిలో నీరు తప్పనిసరిగా శాయారి. నీటి సంరక్షణ పద్ధతులు అవలంబిస్తూ కనేసర నెలకు ఒక తడి శాయా ఇప్పాలి. రెండో సంవత్సరం నీరు పోయక పోయినట్లయితే పెరుగుదల ముందగిస్తుంది. తగిన నీరు ఇప్పకపోతే దానికి వెచ్చించిన త్రమ, పెట్టుబడి వ్యధా అవుతాయంటున్న అరిబండి కానుగ మొక్కలు నాటించాలనుకున్నప్పుడు త్రఫుత్సం వాటి సంరక్షణకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయాలని, ట్రౌంకర్డును-కూలిలను ఏప్పాటు చేసి నీరు పోయించేందుకు శూనుకోవాలని సూచిస్తున్నారు. అంచేకాడు. కానుగ త్వరగా కాపుకు రాఘాలంపి కొన్ని సంరక్షణ చర్యలు కూడా తప్పనిసరిగా చేపట్టలని చెబుతున్నారు. వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం సూచించినట్లూగా మొదటి రెండుక్కాది చెట్టుకు రాలుగైదు కిలోల వేడ, వంద గ్రాముల డిపిమి వేసినట్లయితే పెరుగుదల బగుంటుందని తెలిపాడు.